

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

WWW.SVF.NO

Delegert vedtak

Statnett SF
Nydalen alle 31

0484 OSLO

Arkivsaksnr: 2021/10473-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 17.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR - delegert utvalg	110/21	
Verneområdestyret for SVR		

Delegasjonssak RO 47/2021

Innvilga søknad om dispensasjon til snøskutertransport og helikoptertransport i samband med tilsyn av kraftlinjer i Hisdal naturreservat, Steinbuskardet – Hisdal biotopvernområde, Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Lusaheia landskapsvernområde, Bykle og Hjelmeland kommunar – Statnett SF

Viser til søknad datert 02.12.2021 om dispensasjon til snøskutertransport og helikoptertransport i samband med tilsyn av kraftlinjer i Hisdal naturreservat, Steinbuskardet – Hisdal biotopvernområde, Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Lusaheia landskapsvernområde. Forvaltningssekretariatet for Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har etter delegert mynde fatta det dette vedtaket 17.12.2021.

Med vennleg helsing

Alf Odden
Verneområdeforvaltar SVR

Brevet er godkjent elektronisk og sendast utan underskrift

Kopi

Bykle kommune, Hjelmeland kommune, Statsforvalteren i Agder, Statsforvalteren i Rogaland, Statskog,

Vedtak

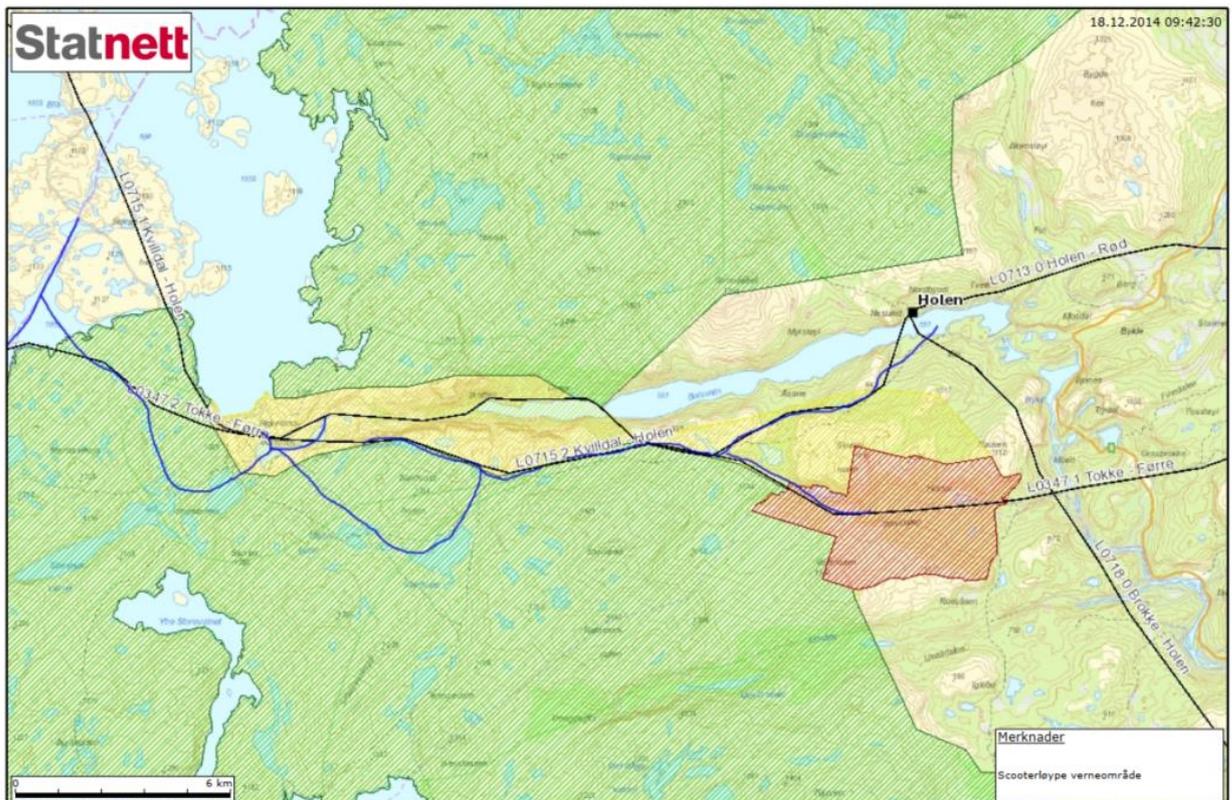
I medhald av §2, §3, punkt 5 og §5, punkt 5 i Forskrift om vern av Hisdal naturreservat, kapittel III og kapittel IV, punkt 3.4, bokstav b i Forskrift om vern av Steinbuskardet – Hisdal biotopvernområde og kapittel III og kapittel IV, punkt 5.4, bokstav b i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde, kapittel III og kapittel IV, punkt 2 og kapittel VI, punkt 1 i Forskrift om vern av Lusaheia landskapsvernområde, får Statnett SF løyve til å bruke snøskuter og helikopter i samband med nødvendig tilsyn av kraftlinjene Sauda-Lyse, Saurdal-Lyse, Førre-Lyse, Kvildal-Holen og Tokke-Førre.

Dispensasjonen gjeld for ein tilsynstur pr år med helikopter i tidsrommet 01.01-31.03 eventuelt 15.06-15.08 for perioden 2022-2025, etter flygeruta som er teikna inn på kartet i vedtaket. Dispensasjonen omfattar landing og lågtflyging langs linjetraseane.

Dispensasjonen gjeld for ein tilsynstur pr år med snøskuter i tidsrommet 01.01-31.03 for perioden 2022-2025, for inntil 3 snøskuterar etter køyreruta som er teikna inn på kartet i vedtaket.

Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

- Om ein observerer villrein langs køyreruta må transporten avventast eller køyreruta leggest om slik at ein unngår forstyrring.
- Dispensasjonen må være med under transportane.

Kart over linjetrase og køyrerute gjennom Hisdal naturreservat, Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde og Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde.

Kart over linjetrase og køyrerute gjennom Lusaheia landskapsvernområde.

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad datert 02.12.2021. Viser og til vedtak i AU-sak 16/2012 og Delegasjonssakane RO 02 2015, RO 10/2017 og RO 48/2017 som omhandler liknande søknader.

Statnett SF, søker om dispensasjon til snøskutertransport og helikoptertransport i samband med nødvendig årleg tilsyn med kraftlinjene Sauda-Lyse, Saurdal-Lyse, Førre-Lyse, Kvildal-Holen og Tokke-Førre. Tilsynet om vinteren vil normalt bli gjennomført i løpet av ein dag før påske, og Statnett søker om å få bruke inntil tre snøskuterar på tilsynsturen. Tilsynet med helikopter vil skje i løpet av ein dag i juni eller juli.

Køyreruta har ein samla lengde på om lag 30 km i dei fire verneområda. Den aktuelle køyreruta går og gjennom tre soner med særskilte ferdselsrestriksjonar. Dette dreier seg om om lag 7 km i trekksona Steinbuskardet med ferdselsforbod i tidsrommet 15.04-31.05, om lag 2 km i Steinbuskaret-Hisdal sone A med ferdselsforbod heile året og om lag 2.5 km i kalvingssona Ratevassnuten med ferdselsforbod i tidsrommet 25.04-31.05.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Lusaheia landskapsvernområde av 19.04.1991
- Forskrift om vern av Steinbuskardet – Hisdal biotopvernområde av 28.04.2000
- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000
- Forskrift om Hisdal naturreservat av 22.12.2008 med endringar 11.02.2015.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Fråfjordheiane, godkjent 2015

- Forvaltningsplan for Hisdal naturreservat, godkjent 2016
- Naturmangfaldlova

Heimelsgrunnlag

Hisdal naturreservat vart verna 22.12.2008 og verneføreskrift og grenser vart sist endra 11.02.2015. Føremålet med vernet er etter §2 i verneføreskrifta både å sikre eit særst viktig kalvingsområde for villrein i Setesdal Vesthei og å ta vare på eit stort skog- og heiområde som er representativt for indre delar av Aust-Agder. Ein høg konsentrasjon av gamle grove furutre i området representerer restar av «kjempe-furuskogar» frå fortida, som er særst viktige for å ta i vare artsmangfaldet knytt til gamle furuskogar

Motorisert ferdsel i verneområde blir regulert av §3, punkt 4 i verneføreskriftene. Her heiter det at motorferdsle er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy. Vidare heiter det i §5, punkt 5 at forvaltningsstyresmakta kan gje dispensasjon til motorisert transport i samband med «drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg».

Steinsbuskardet – Hisdal biotopvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Føremålet med vernet av Steinsbuskardet – Hisdal biotopvernområde er etter kapittel III i verneføreskrifta:

” ..... å sikre eit særst viktig heilårs leveområde med trekkvegar og kalvingsområde for villrein i Setesdal Vesthei.”

Motorisert ferdsel i Steinsbuskardet–Hisdal biotopvernområde blir regulert av verneføreskrifta kapittel IV, punkt 3.1, kor det heiter at motorisert ferdsle på land er forbode. I kapittel IV, punkt 3.4, bokstav b, heiter det vidare at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til ”Luft- og snøscootertransport som trengst ved tilsyn og vedlikehald av kraftanlegg. Det omsøkte tiltaket kjem etter vårt syn inn under kapittel IV, punkt 3.1 og 3.2, og krev derfor dispensasjon etter kapittel IV, punkt 3.4, bokstav b for å kunne gjennomførast.

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Motorisert ferdsel i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vert regulert av verneføreskrifta kapittel 5, punkt 5.1a, kor det heiter at motorisert ferdsle på land er forbode. I kapittel

5, punkt 5.4b heiter det at forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje løyve til " *Naudsynt luft- og snøscootertransport som trengst ved tilsyn og vedlikehald av kraftanlegg, sjå pkt 1.2. d. Ved akutte behov for slik transport skal det sendast melding.* " Det omsøkte tiltaket kjem etter vårt syn inn under kapittel 5, punkt 5.1a, og krev derfor dispensasjon etter kapittel 5, punkt 5.4b for å kunne gjennomførast.

Lusaheia vart verna ved kgl. Res. Av 19 april 1991. Føremålet med vernet er etter kapittel III i verneføreskriftene å ta vare på eit særmerkt og vakkert høg fjellslandskap som inneheld sjeldsynte og sårbare naturelement.

Motorisert ferdsel i verneområde vert regulert av verneføreskrifta sitt kapittel IV, punkt 2. Her heiter det at motorisert ferdsel i utmark og vassdrag, samt landing med luftfartøy er i utgangspunktet forbode. I kapittel VI, punkt 1. heter det vidare at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til motorferdsel i utmark og vassdrag og landing med luftfartøy.

Verneområde styret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Fráfjordheiane har forvaltningsmynde for Steinsbuskarde–Hisdal biotopvernområde, Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Lusaheia landskapsvernområde. Arbeidsutvalet har i AU sak 11/2013, delegert avgjerdslemynde for dispensasjonssøknadar om ferdsle etter verneføreskriftene til verneområdeforvaltarane.

Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §8-12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den omsøkte motorferdsla omfattar vestre delar av Hisdal naturreservat. Desse områda ligg om lag 700-850 moh og er i hovudsak skogkledd. Motorferdsla omfattar og delar av Steinsbuskardet–Hisdal biotopvernområde ved Vestre Gyvatn (911 moh) og Storefjell (1200 moh). Motorferdsla omfattar og tilgrensande deler av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde i Storsteindalen, ved Ulvetuvtjønn og Sandvatn som ligg i eit ope høg fjellsområde om lag 1000-1100 moh. Delane av køyreruta som ligg i Lusaheia landskapsvernområde går både gjennom Storådalen (800 moh) og høgareliggande heiområde ved Eidavatn.

Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde og tilgrensande område i dei andre verneområda, har tradisjonelt vore eit heilt sentralt område for villreinstamma i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane. Etter Ulla-Førre utbygginga har store inngrep i område som Storevassdammen, Blåsjø, anleggsveg og kraftliner, medført at villreinens sin bruk av område er sterkt redusert. Tidlegare trekk gjennom område har langt på veg gått ut av bruk, og i praksis er villreinstamma vorte delt i ein nordleg og ein sørleg stamme. Samstundes er områda ved Ratevassnuten og Hisdal framleis viktige kalvingsområde. Dette gjeld særleg områda rett under tregrensa kor det årvisst blir registrert kalving tidleg i mai. Delinga av villreinstamma blir langt på veg stadfesta av resultatata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at berre to av dei fjorten simlene som har nytta området har trekt gjennom Steinbuskardet den tida dei hadde sendar. Sjølv om trekket mellom nord og sør langt på veg har stoppa opp, er Steinbuskardet og tilgrensande områder, framleis eit viktig leveområde for villreinen. Det viser seg at heile ni av dei ti merka simlene i sørområde hadde vore innafor grensene til Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde den tida dei hadde sendar. Elles viser nyare GPS-data frå

www.dyreposisjoner.no at simlene som held til i dette område trekker mot kalvingsplassane lengre aust i løpet av mars og april. Dette blir og bekrefta av lokalt SNO personell.

I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinsens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010), er det registrert villreintrekk ved Eidavatn, i Storsteindalen, aust for Ulvetuvtjørna og mellom Sandvasshorten og Storefjell, og mellom Storefjell og Steinheii. Det er og registrert trekk både aust og vest for Hisvatn

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarende informasjon i Temakart Rogaland. Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjon om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk raudliste for arter frå 2015 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2011 eller andre verdifulle naturtypar. Det er rett nok registrert to lokalitetar bjørkeskog med høgstaudar lengst vest i Botsvatn, men desse lokalitetane vil ikkje bli påverka av dei omsøkte tiltaka. I 2021 vart villrein ført opp som nær truga på den nasjonale raudlista. Omsynet til villreinen vil derfor bli tillagt større vekt i dei følgjande vurderingane.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det registrert ei lang rekke kulturminne ved Vestre og Heimre Gyvatnet, som mellom anna steinalder buplassar og dyregraver. Den omsøkte motorferdsla vil ikkje skade desse kulturminna.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som godt. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Steinbuskardet – Hisdal Biotopvernområde og dei tilgrensande områda innan Hisdal naturreservat og Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane landskapsvernområde, er eit viktig trekk-, kalvings- og leveområde for villreinen, og har fått eit særleg omfattande vern. Likevel er område sterkt påverka av tekniske inngrep og ei relativt omfattande ferdsl. Storevassdammen er eit dominerande element i landskapet og det same kan seiast om dei to kraftlinjene som går gjennom område. Det kjem og inn ein anleggsveg nordfrå som ender på sørsida av Storevassdammen. Denne vegen er stengt med bom, men nyttast av Statkraft og Statnett i samband med tilsyn av installasjonar og kraftlinjer. I dette område er det og to tippområde og ein steinsett kanal. Turistløypene mellom Storsteinen og Hovatn, Kringlevatn, Litle Aurådal og Eidavatn og gjennom område. I 2017 ferdast om lag 1100 turistar etter desse turistløypene. Utover Statnett sitt eksisterande løyve er det gjeve to andre løyve til motorferdsle i område.

Den samla belastninga frå ferdsl og fysiske inngrep må derfor vurderast som såpass omfattande at den truleg har negativ innverknad på villreinsens bruk av område. Dette skulle tilseie ein restriktiv haldning i høve til både eksisterande og nye tiltak i område.

Når det gjeld denne konkrete søknaden er det snakk om nødvendig tilsyn med dei fem kraftlinjene i området. Det er og knytt sterke nasjonale interesser til kraftlinene i område i høve til mellom anna energiforsyning og økonomi. Motorisert ferdsl i samband med tilsyn, må sjåast på som ein naudsynt del av drifta av desse kraftlinene. Etter forvaltningsstyresmakta si vurdering er det derfor grunnlag for å gje dispensasjon sjølv om motorferdsla skjer i eit område som er viktig for villreinen. Motorferdsla om vinteren er avgrensa til ein dag i god tid før kalvinga, noko som reduserar faren for alvorleg forstyrring.

Motorferdsla med helikopter om sommaren skjer og i løpet av ein dag og blir dermed gjennomført ei tid på året kor villreinen ikkje er like sårbar for forstyrringar.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, vurderer forvaltningsmyndigheita snøskuter til å være det beste alternativet om vinteren og helikopter til å være best om sommaren.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Konklusjon

Den omsøkte motorferdsla vil kunne medføre forstyrring av villreinen i eit område som har fleire viktige funksjonar for villreinstamma. Motorferdsla vil derfor til å ha ein negativ innverknad på verneverdiane i Hisdal naturreservat, Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde og Setesdal Vesthei–Ryfylkeheiane og Lusaheia landskapsvernområder, og kjem derfor i konflikt med verneføremålet, kor det å ta vare på villreinen sine leveområde er eit sentralt punkt.

Samstundes er det svært viktige samfunnsinteresser knytt til drifta av kraftlinene i område. Ettersom forstyrringane av villreinen er svært avgrensa i tid, vil forvaltningsstyresmakta gje dispensasjon til den omsøkte motorferdsla.